

Tisdagen den 4 oktober

Kl. 14.00

Efter gudstjänst i S:ta Clara kyrka, där predikan hölls av direktorn Carl Henrik Martling, öppnades riksmötet i kammarens plenisal enligt det program som i bilaga fogats till detta protokoll.

§ 1 TALMANNEN yttrade:

Eders Majestät! Jag hemställer vördsamt att Eders Majestät behagade förklara 1977/78 års riksmöte öppnat.

Med anledning av denna hemställan anförde HANS MAJESTÄT KONUNGEN:

Herr talman, ärade ledamöter! Det är en viktig händelse när ett nytt riksmöte öppnas. Som valda företrädare för svenska folket kommer ni att ta ställning till många stora och genomgripande frågor.

Edra beslut kommer att påverka den enskilde medborgaren i det dagliga livet, och de får direkt och avgörande betydelse för vårt land såväl på det nationella planet som i ett globalt sammanhang. Detta understryker vikten och betydelsen av edra överväganden under riksmötet och av de beslut som ni kommer att fatta.

Det är därför naturligt att medborgarna i en demokrati som vår med stort intresse kommer att följa er verksamhet under det riksmöte som ligger framför er.

Med dessa ord vill jag önska er alla välgång, lycka och tillfredsställelse i ert viktiga arbete för Sverige och hela vårt folk, och jag förklarar härmed 1977/78 års riksmöte öppnat.

§ 2 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN avgav härefter följande regeringsförklaring:

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman, ledamöter av Sveriges riksdag! Sveriges alliansfria utrikespolitik skall trygga vårt lands självständighet och demokratiska samhällsordning. Den skall bidra till fred och frihet, trygghet och rättvisa för världens folk.

Det är en central uppgift att värna om de mänskliga fri- och rättigheterna. De principer om människans okränkbarhet och frihet, som medborgarna i vårt land uppfattar som självklara, måste ligga till grund för en varaktig fred.

Det nordiska samarbetet befinner sig i ett aktivt skede. Industri- och energipolitiken ges särskilt hög prioritet.

Uppföljningskonferensen till Helsingforsavtalet bör kunna bidra till att stärka säkerheten och samhörigheten i Europa som helhet. Regeringen

*H. M. Konungens
och talmannens
anföranden vid
riksmötets öppnan-
de*

*Statsministerns
regeringsförklaring*

Tisdagen den
4 oktober 1977

*Statsministerns
regeringsförklaring*

verkar för fördjupade förbindelser med alla Europas länder.

Strävandena till självständighet och oberoende på olika håll i världen har aktivt svenskt stöd. Det gäller inte minst de ansträngningar som görs att uppnå självständighet i Zimbabwe och Namibia. De svenska insatserna för att stödja kampen för frigörelse i södra Afrika kommer att öka ytterligare. Sverige arbetar också för att öka det internationella trycket på Sydafrika.

Samarbetet inom Förenta nationernas ram utgör sedan länge en hörnsten i svensk utrikespolitik. Under det kommande året fäster regeringen särskild vikt vid de fortsatta ansträngningarna att hejda den pågående kapprustningen, speciellt på kärnvapenområdet.

Den biståndspolitiska utredningens förslag bekräftar den breda politiska enigheten om behovet av ett omfattande u-landsbistånd. Regeringens förslag kommer att föreläggas riksdagen i vår. Då kommer också förslag till utvidgat samarbete med u-länderna på industriområdet att redovisas. Sverige spelar en pådrivande roll i det omfattande förhandlingsarbete om en mer rättvis ekonomisk världsordning, som pågår inom Förenta nationernas olika organ.

Neutralitetspolitiken stöds av ett starkt totalförsvar. Med utgångspunkt i 1977 års försvarsbeslut kommer förslag att läggas fram om ändringar i försvarets fredsorganisation, ändrad organisation av försvarsmaktens centrala ledning, ny befälsordning och ändringar i vapenfrilagen. När det gäller flygvapnets framtida utformning avvaktar regeringen det beslutsunderlag som inom kort kommer att redovisas av den beredning som studerar frågan.

Den ekonomiska utvecklingen i stora delar av industrivärlden är fortfarande svag. Påfrestningarna på den svenska ekonomin är betydande. Genom kostnadsstegringarna har såväl exportindustrins som hemmamarknadsindustrins internationella konkurrenskraft allvarligt försvagats. För att långsiktigt kunna möta växande konkurrens från nya länder och företag står det svenska näringslivet samtidigt inför mer omfattande omställningsproblem än någon gång tidigare. Prishöjningarna på sådana viktiga importvaror som olja och kaffe har bara på några få år kraftigt fördyrat den samlade svenska importen. Därtill kvarstår kraven att på sikt betala igen de utlandslån som varit nödvändiga för att bevara en hög sysselsättning även under lågkonjunkturåren.

De för svensk ekonomi ytterst ogynnsamma yttre förhållandena kräver en stram ekonomisk politik, kombinerad med kraftfulla insatser för att stärka det svenska näringslivets internationella konkurrenskraft. Regeringens ekonomiska politik kommer att vara inriktad på att skapa förutsättningar för en lugn pris- och kostnadsutveckling. Industrikriserna skall övervinnas. Sysselsättningen skall värnas och exporten och investeringarna stimuleras.

Den svaga tillväxten i ekonomin medför att utrymmet för privat konsumtionsökning under det närmaste året är mycket begränsat. Det tillgängliga utrymmet måste i första hand användas till insatser för det

kraftigt växande antalet pensionärer och för barnfamiljerna och andra utsatta grupper. För dem som befinner sig i yrkesverksam ålder är en aktiv sysselsättningspolitik av främsta betydelse. För flertalet löntagare innebär införandet av en femte semestervecka en betydelsefull standardförbättring. Det pågående arbetet med statsbudgeten måste i likhet med utgiftspolitiken i kommuner och landsting präglas av mycket stor återhållsamhet.

Den centrala uppgiften blir liksom tidigare att trygga en hög sysselsättning. Den ekonomiska politiken måste inriktas på att förbättra balansen i utrikesaffärerna samt att hålla tillbaka pris- och kostnadsökningarna. En sådan utveckling är i sin tur en förutsättning för uppgång i produktionen, ökade investeringar och förbättrad sysselsättning. De arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska insatserna måste intensifieras för att möta en hotande ökning av arbetslösheten under vintern. Fortsatta insatser av stor omfattning är också nödvändiga för att förhindra utslagning av företag i direkt krisdrabbade branscher. Konkurrenskraften måste förstärkas bl. a. genom en ökad satsning på teknisk utveckling och forskning.

Regeringens tidigare i höst framlagda stabiliseringsprogram har denna inriktning. Inom ramen för detta har den svenska kronans värde skrivits ned med 10 %. Valutapolitiken har getts en fast inriktning inför framtiden. Förslag kommer att läggas fram om en sänkning av den allmänna arbetsgivaravgiften med 2 % och om åtgärder för att öka sparatet. Allmänt prisstopp gäller till och med utgången av oktober månad.

De omfattande arbetsmarknadspolitiska och industripolitiska insatserna har hittills förhindrat arbetslöshet av den omfattning som förekommer i många andra länder. De fortsatta insatserna kommer bl. a. att ta sikte på att mildra den höga och ihållande ungdomsarbetslösheten.

Som ett led i de långsiktiga ansträngningarna att trygga arbete åt alla kommer förslag att läggas fram om ett nytt huvudmannaskap och statlig finansiering av den skyddade sysselsättningen och den yrkesinriktade rehabiliteringen. Arbetsförmedlingen kommer att byggas ut och effektiviseras ytterligare. Förslag läggs fram som syftar till att invandrare skall få snabbare besked om uppehålls- och arbetstillstånd.

På det industripolitiska området kommer riksdagen att föreläggas förslag om ytterligare insatser inom tekoområdet. Vidare framläggs förslag om åtgärder för stålindustrin så snart resultat föreligger av de pågående förhandlingarna. Förslag läggs också fram om åtgärder som syftar till att säkerställa en konkurrenskraftig svensk dataindustri. Statens ekonomiska åtaganden för dessa och andra branschåtgärder beräknas till ca 6 miljarder kronor.

I syfte att stärka det svenska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft och expansion kommer regeringen att bl. a. föreslå riksdagen olika näringspolitiska och skattepolitiska åtgärder för att underlätta utvecklingen i mindre och medelstora företag. Förslag kommer också att läggas fram om förbättrad exportkreditfinansiering.

För ett litet land med stor utrikeshandel är det angeläget att en fri världshandel bevaras och ansatserna till ökad protektionism tillbakavisas. Denna inställning präglar bl. a. det svenska uppträdandet i GATT-förhandlingarna som nu går in i ett intensivare skede. Avsteg från frihandelsprincipen bör endast få förekomma i ytterst speciella fall. Principerna för detta har diskuterats bl. a. vid förhandlingar om ett nytt avtal på textilområdet. I anslutning härtill görs nu en översyn av de svenska importreglerna på tekoområdet.

På skatteområdet kommer regeringen efter kontakt med arbetsmarknadens parter att bl. a. lägga fram förslag om reformering av den statliga inkomstbeskattningen. Kampen skärps mot skatteundandragande i olika former.

Riksdagen kommer under hösten att föreläggas förslag till nya riktlinjer för jordbrukspolitiken. I detta behandlas bl. a. de allmänna målsättningarna för jordbrukspolitiken, prisregleringens utformning, rationaliseringspolitikens framtida syfte och inriktning samt det regionala jordbruksstödet.

Med stöd av riksdagens bemyndigande har regeringen beslutat utvidga den svenska fiskezonen. Utvidgningen skall träda i kraft den 1 januari 1978. En första förhandlingsomgång med övriga östersjöstater om fisket i Östersjön har nyss avslutats. Fortsatta förhandlingar om bl. a. den svenska zonens avgränsning följer senare i höst.

Som ett led i det trafikpolitiska reformarbetet kommer successivt olika trafikpolitiska reformförslag att läggas fram. Däri ingår bl. a. åtgärder för en bättre vägplanering och stödåtgärder för sjöfartsnäringen.

Bostadsbyggandet ligger f. n. på en alltför låg nivå. Regeringen kommer därför att vidta åtgärder för att säkerställa en tillfredsställande kreditförsörjning och andra åtgärder för att undanröja riskerna för bostadsbrist.

Energipolitiken måste i hög grad inriktas på bättre hushållning och på att begränsa ökningen av den totala energikonsumtionen. Säkerhetsfrågornas lösning måste tillmätas avgörande vikt.

Inom energikommissionen pågår förberedelsearbete för ett nytt energipolitiskt beslut. Ansökningar om att få ta i bruk nya kärnkraftsreaktorer kommer att prövas enligt den s. k. villkorslagen. De redan vidtagna omfattande sparstimulerande åtgärderna kommer att fullföljas med ett program för ökat energisparande i befintlig bebyggelse. Riksdagen kommer också att föreläggas förslag beträffande vattenkraftsutbyggnaden och åtgärder på bränsleområdet.

Inom ramen för det begränsade utrymme som f. n. står till buds för fortsatta reformer ges utbyggnaden av långtidssjukvården, hemsjukvården och äldreomsorgen förtur. Pensionärerna får genom höjda pensioner kompensation för prishöjningarna. Fortsatta standardhöjningar genomförs för dem som enbart har folkpensionen att lita till.

Barnfamiljerna ges ökat ekonomiskt stöd för att säkerställa en tillfredsställande ekonomisk standard. Utbyggnadsprogrammet för barnomsorgen skall genomföras i enlighet med riksdagens beslut.

En översyn av reglerna för handikappersättningen kommer att redovisas för riksdagen. Ökade insatser förbereds inom narkomanvården.

Arbetet på att reformera arbetslivet, fördjupa arbetsdemokratien och förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män fortsätter. Arbetarskyddet ges ytterligare resurser.

Rättsväsendet tillförs fortlöpande ökade resurser. I förgrunden när det gäller brottsbekämpningen står främst vålds- och narkotikabrotten samt den organiserade ekonomiska kriminaliteten. Regeringen avser också att föreslå vidgade möjligheter till ersättning från staten för skador till följd av brott.

För att minska den statliga detaljregleringen över skolans verksamhet kommer förslag att läggas fram om ett förenklat statsbidragssystem för grundskolan. Elever och lärare ges ökat inflytande genom ett lokalt ledningsorgan. På den högre utbildningens område står en reformering av musikutbildningen i tur. Ytterligare förbättringar vidtas i anslutning till den genomförda högskolereformen. På kulturområdet läggs förslag fram om en omläggning av litteraturstödet.

I anslutning till att statens avtal med Sveriges Radio utlöper under 1978 kommer riksdagen att föreläggas förslag om den framtida radio- och TV-verksamheten. Förslaget innebär bl. a. en ökad decentralisering.

Reformarbetet på grundlagsområdet fortsätter. Under innevarande riksmöte framläggs förslag om kvinnlig tronföljd.

Arbete pågår med att utarbeta förslag som syftar till en förstärkning av den kommunala demokratin. Riksdagen kommer under hösten att föreläggas förslag om ett särskilt statligt bidrag till kommuner och lands- ting i enlighet med den uppgörelse som har träffats mellan regeringen och kommunförbunden. Åtgärder vidtas fortlöpande för att minska byråkratin och underlätta ett mer decentraliserat beslutsfattande i den offentliga verksamheten.

Svenskt samhällsliv kännetecknas av en stark värdegemenskap mellan olika folkgrupper. Vid sidan av regering och riksdag uppbär folkrörelser och intresseorganisationer ett självständigt ansvar för viktiga samhällsfunktioner. Solidariteten mellan enskilda människor är stark.

Denna ansvarsfördelning bygger på samverkan och utgör en stor tillgång för det svenska samhället. Samtidigt ställs alltid solidariteten på prov i svåra situationer. Det är en uppgift för alla som bär ett ansvar – regeringen, riksdag och intresseorganisationerna – att bidra till att återställa balansen och styrkan i ekonomin. Regeringen är fast besluten att i enlighet med de riktlinjer för mandatperioden som helhet, som lades fram i den vid regeringens tillträde avgivna regeringsförklaringen, söka finna samförståndslösningar i hela folkets intresse.

§ 3 Ceremonin avslutades kl. 14.38.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert